KADIN DAYANIŞMA VAKFI

KADIN DANIŞMA MERKEZİ 2019 YILI FAALİYET RAPORU

1 OCAK – 31 ARALIK

2019

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

Kadın danışma merkezimize başvuran kadınlarla yürüttüğümüz dayanışma temelindeki çalışmalarda, kadınların yaşamlarına dair özgür kararlar alabildikleri, kendilerini ve ihtiyaçlarını rahatça ifade edebildikleri uygun ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. Bu amaca ve gizlilik sınırlarına bağlı kalarak hazırladığımız bu raporda yer alan verileri, merkezimize başvuran kadınların bizlerle paylaştığı bilgilerden edindik. Başvuruları incelediğimizde, her kadının bireysel ihtiyaçları ve yaşantıları farklılaşsa da paylaşımlarında ortaklaşan temel olgunun erkek şiddeti olduğunu görüyoruz.

2019 yılı boyunca kadın danışma merkezimize 906 kişi başvurdu. Başvurular birçok farklı nedenle yapıldı:

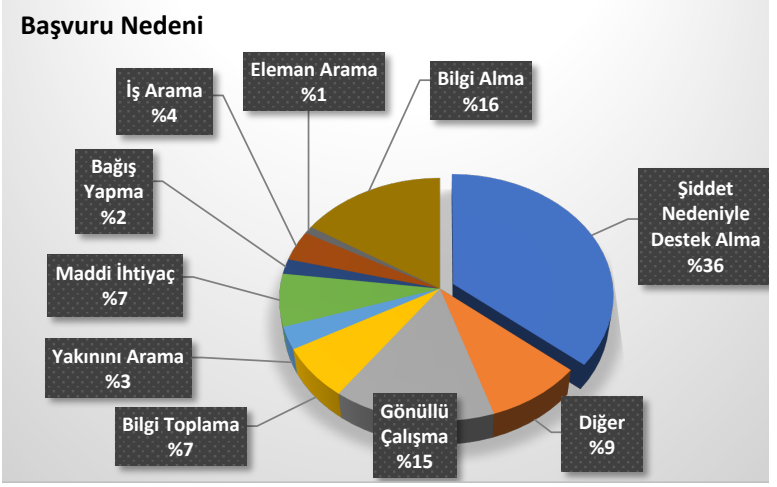

321 kadın maruz bırakıldığı şiddetle mücadele ederken destek almak için bize ulaştı. Bu görüşmelerde kadına yönelik şiddet, şiddetin etkileri ve bunlarla mücadele yollarına dair ayrıntılı bilgi paylaştık. Bu yıl başvuru yapanların %16'sı (146 kişi) bilgi almak amacıyla bize ulaşmıştı. "Başvuru nedeni" seçeneklerimizde daha önce yer almayan bu kategoriyi merkezimize bir şiddet öyküsü paylaşılmadan çeşitli başvuru ve destek mekanizmaları hakkında bilgi almak üzere yapılan

görüşmeleri sınıflandırmak için 2019 yılının başında ekledik. “Bilgi alma” başvuruları içerisinde şiddet öyküsünü paylaşmak istemeyen ancak, örneğin, bir sığınağa gitmeye dair ayrıntılı soruları olan kadınlar vardı. Bu görüşmelerde sığınaklara ulaşmak için izlenmesi gereken yollar, kalma süreleri, sığınakların koşulları, çocukların sığınakta kalıp kalamayacağına ilişkin soruları ayrıntılı olarak cevapladık. Pek çok kadın yaşadıklarını başkasına anlatmakta güçlük çektiğini, bu nedenle ihtiyaç halinde evden hangi yöntemlerle uzaklaşabileceğini öğrenmek amacıyla bilgi almak istediğini ifade etti. “Bilgi alma” kategorisine dahil ettiğimiz diğer başvurular ise şiddet ya da başka sosyoekonomik sorunlar nedeniyle destek için başvurabileceği kaynakları öğrenmek isteyen kadınlar veya yakınları tarafından yapıldı. Bu başvurularda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV); Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) İl Müdürlükleri; Sosyal Hizmet Merkezleri (SHM) tarafından sağlanan sosyo-ekonomik desteklere ilişkin başvuru yöntemlerinin ve başvurularda istenen evrakların bilgisini paylaştık. Çocuklar için sağlanan Sosyo Ekonomik Destek (SED), Aile Danışmanlığı Hizmetleri, Evde Bakıma Destek Hizmetleri, Doğum Yardımı, Kreş ve Gündüz Bakımevlerine Ücretsiz Çocuk Yerleştirme İşlemleri, Engelli Bakımı gibi başlıklar altında sağlanan destekler ve başvuru yolları da bilgilerini en çok paylaştığımız farklı desteklerdendi. Danışanların başvuru süreçlerinde karşılaşabilecekleri zorlukları minimum düzeye indirmek oldukça önem taşıdığı için ilgili kurumların talep ettiği evrakları, başvuru sürecinin ortalama ne kadar zamanda sonuçlanabileceğini, bazı kurumların değerlendirme aşamasında yaptığı sosyal incelemelerin neyi amaçladığını ve hangi ölçütlere göre karar verildiğini ayrıntılı olarak aktardık.

Öğrenci, akademisyen, gazeteci ve araştırmacılardan oluşan 61 kişi toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetle mücadele ve sivil toplum konularındaki çalışmaları için bilgi toplamak üzere bize ulaştılar. Başvuran 31 kişi merkezimizi telefonla arayarak veya doğrudan gelerek bir sığınakta kaldığını ya da kayıp olduğunu düşündükleri kadınları sordular. Bu kişilere kadın danışma merkezimize başvuran ve destek alan kişilerin bilgilerini üçüncü kişi ve/veya kurumlarla paylaşmadığımızı ve sığınakların iletişim bilgilerinin gizli olması nede-

niyle ulaşamayacaklarını belirtmek dışında herhangi bir yönlendirme yapmadık. Ayni/nakdi ihtiyaç nedeniyle başvuran 61 kişiyi talepleriyle ilgili başvurabilecekleri kurum ve kuruluşlara yönlendirdik. Yıl boyunca merkezimize doğrudan iş bulma talebiyle 34 kişi başvurdu. Diğer yandan eleman aramak için ulaşan 6 kişinin ilettiği iş ilanlarını iş bulma talebiyle başvuran kadınlarla paylaştık.

ŞİDDET NEDENİYLE YAPILAN BAŞVURULAR

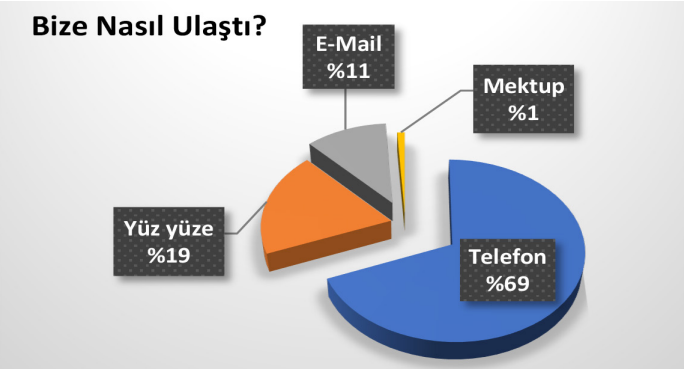

2019 yılında kadın danışma merkezimize **321 kadın** maruz kaldığı şiddetle mücadele ederken destek almak için başvurdu. 61 kadın doğrudan merkezimize gelerek, 222 kadın telefonla, 36 kadın e-mail ile, 2 kadın ise mektupla başvurdu. Başvuran 19 kişi Türkiye'de sığınmacı veya mülteci olarak yaşayan yabancı uyruklu kadınlardı. Sosyal çalışmacılar ve gönüllüler birçok kadınla yüz yüze, telefonla veya e-mail üzerinden 600'den fazla görüşme yaptı.

Kadın danışma merkezimize şiddet nedeniyle en çok başvuru Mayıs ve Temmuz aylarında yapıldı. Başvuranların %76'sı kendisi için, %24'ü ise şiddete maruz kalan yakınları için ulaştı. Bir başkası adına başvuru yapılan durumlarda daha iyi bilgi alarak destek olabilmek ve

kadınların güçlenme sürecine katkıda bulunacağına inandığımız için sonraki görüşmelere kadınların kendileriyle devam ettik.

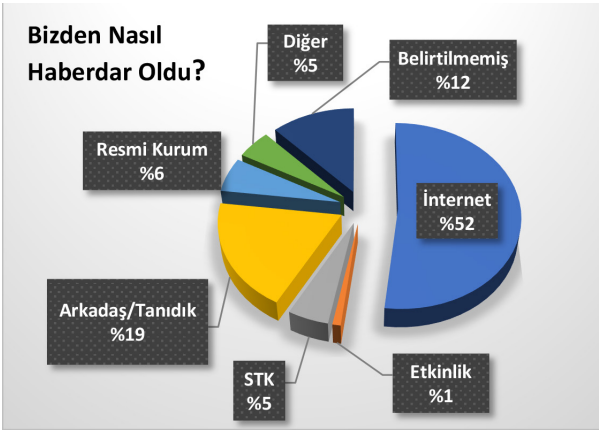

Başvuran kadınların %52'si Kadın Dayanışma Vakfı'na dair bilgiyi internet üzerinden edinmişti. Danışanların %19'unu arkadaşları/tanıdıkları kişiler, %6'sını resmî kurumlar, %5'ini ise diğer sivil toplum kuruluşları (STK) yönlendirmişti. %1'i ise Vakıf olarak katıldığımız üniversite etkinlikleri ya da gerçekleştirdiğimiz mahalle çalışmaları sonrasında haberdar olarak başvurmuştu.

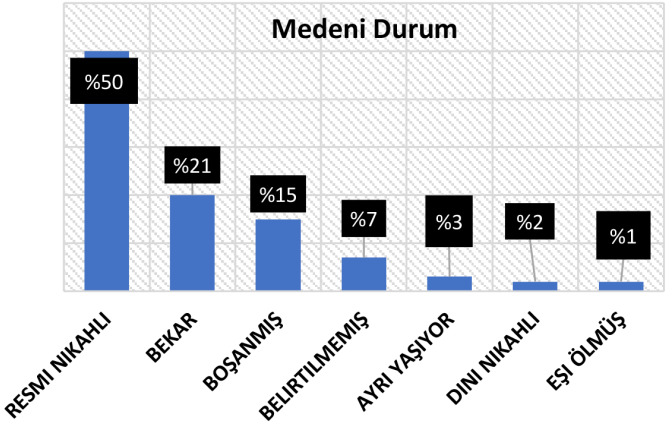

Merkezimize ulaşan 162 danışan resmi nikahlı, 67 danışan bekar, 47 danışan boşanmış, 6 danışan dini nikahlı, 9 danışan ise eşiyle ayrı yaşayan kadınlardı.

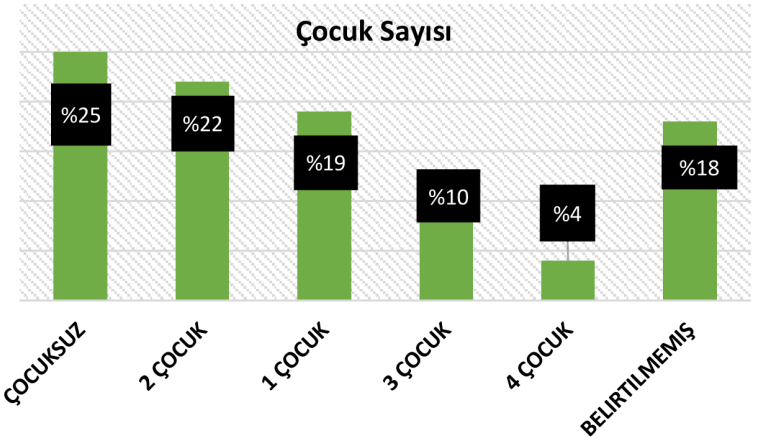

Merkezimize başvuran 81 kadın çocuk sahibi değildi. 70 kadın iki çocuklu, 61 kadın tek çocuklu, 31 kadın ise üç çocuklu kadınlardı. Çocuk sahibi olan kadınların %21'inin çocukları da kadınlara şiddet uygulayan kişiler tarafından şiddete maruz bırakılmıştı.

KADINLARIN ÇALIŞMA DURUMU ve MESLEK

67 kadın başvuru yaptığı esnada ücretli bir işte çalışıyordu. Ücretli bir işte çalışanlar arasında temizlik işçisi, öğretmen, sağlık personeli, kamu görevlisi, akademisyen, işletmeci, mühendis, doktor, güvenlik görevlisi, tekstil işçisi, bulaşıkçı, güzellik uzmanı, aşçı, hemşire, araştırma görevlisi, mağaza ve market çalışanı, özel şirket çalışanı, garson gibi birbirinden farklı alanlarda çalışan kadınlar vardı. 19 kadın ev temizliği, kendisine ait dükkanını ya da şirketini işletme, evden satışı yapılan ürünlerden gelir elde etme gibi yöntemlerle kendi hesabına çalışan kadınlardı. 48 kadın merkezimize başvurduğu sırada

ücretli bir işte çalışmıyor ve kendisini ev kadını olarak tanımlıyordu. 67 kadın ise başvuru yaptığı sırada işsizdi ve iş arıyordu.

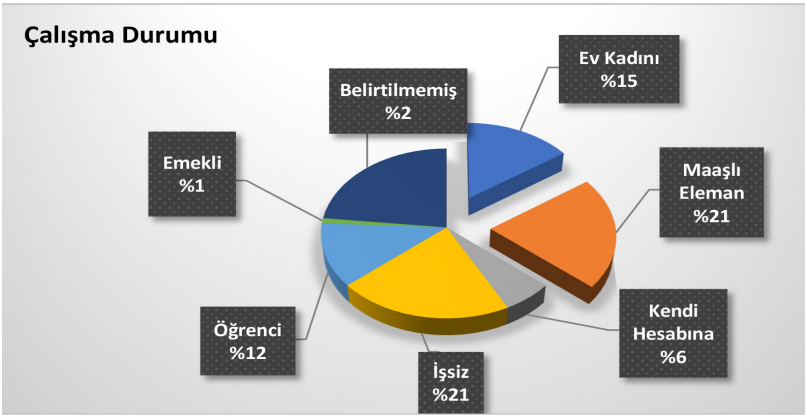

KADINLARA UYGULANAN ERKEK ŞİDDETİ

2019 yılında kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %83'ü (267 kadın) hakaret; aşağılama; hareketlerini kısıtlama; küçük düşürme; bağırma; ilgi alanlarını kısıtlama; iftira; şantaj; kıskançlık bahanesiyle üzerinde baskı kurma; suçlama; çocuğunu göstermeme; çocuğunu kaçırmakla tehdit etme; kadının eğitimini engelleme; kadının kendisine, çocuğuna ya da ailesine zarar vermekle tehdit etme; yalnızlaştırma; iletişim araçlarını kullanmasına engel olma; öldürmekle tehdit etme; istemediği şeyler için zorlama gibi farklı biçimlerde **psikolojik şiddete** maruz bırakılmıştı. Psikolojik şiddete maruz kalan danışanların arasından 162 kadın aynı zamanda fiziksel şiddete de uğramıştı.

Kadınların maruz kaldıkları şiddet biçimi pek çok zaman aynı anda birden fazla türdeydi. Özellikle psikolojik şiddet pek çok şiddet türüyle beraber görülmüştü.

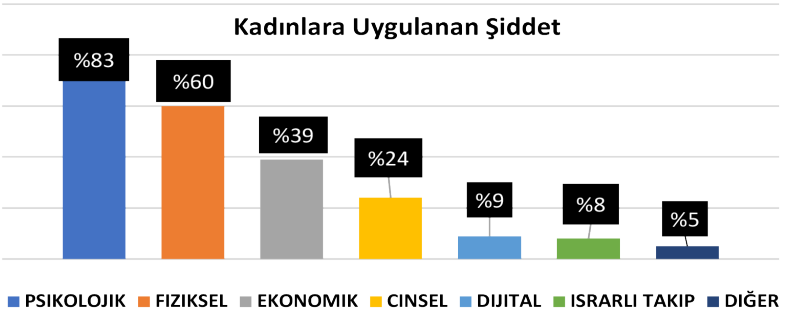

Danışanların %60'ı (191 kadın) tokat, darp etme, tartaklama, delici ve kesici aletle yaralama, saç çekme, eve kapatma ya da evden atarak barınma hakkını engelleme, kadının kişisel eşyalarına zarar verme ya da olay esnasında çevrede bulunan eşyalara zarar verme, boğazını sıkma, tedavi olmasına engel olma, üzerinde sigara söndürme, balkondan aşağı atma vb. şekillerde **fiziksel şiddete** maruz kalmıştı. Fiziksel şiddete maruz kalan pek çok kadın şiddet sonrasında vücutta morluk ve kızarıklık, bedende yanık, kafa travması gibi çeşitli sağlık sorunları yaşadığını da beyan etti. Bununla birlikte, pek çok kadın maruz kaldığı sistematik fiziksel şiddetin boyutu nedeniyle öldürülmekten korktuğunu aktardı.

Danışanların %39'u (125 kadın) ekonomik şiddete maruz kalmıştı. Bu yıl merkezimize başvuranlar ağırlıklı olarak düzenli bir gelir karşılığı çalışan kadınlar ve ev kadınlarıydı. Ancak kadınların çalışma ve gelir durumlarındaki farklılıklara rağmen maruz bırakıldıkları **ekonomik şiddet** biçimlerinde birçok ortaklık gözlemledik. Kadınlar ekonomik şiddeti maaşlarının ellerinden alınması, mahkeme tarafından belirlenen nafakaların ödenmemesi, evin ihtiyaçlarının karşılanmaması, kadın adına olan kredi kartından yüksek harcamalar yaparak borçlanmaya neden olma, kira ödememe, eşyalarını çalma, çalışmasına engel olma, ortak paralarının habersizce harcanması, ziynet eşyalarına el koyma, aile konutunun kadının onayı olmadan satılması, kadının imzasını taklit ederek borçlandırma, aile içinde mal paylaşımında kız çocuğuna pay vermeme, kadını kredi çekmeye zorlama, kadına çektirilen kredinin ödemelerini yapmama ve bu nedenle kadının ken-

di adına olan borçları ödeyebilmek için zor ve güvencesiz koşullarda çalışmasına neden olma, vb. şekillerde yaşamışlardı. Ekonomik şiddet uygulayanlar sıklık sırasıyla kadınların eşleri, eski eşleri, tanıdıkları veya arkadaşları olan erkekler, kendi ailelerinden veya akrabaları olan erkekler ya da eşlerinin ailesi ve/veya akrabalarıydı.

Danışanların %24'ü (76 kadın) **cinsel şiddete** maruz kalmıştı. Kadınlar cinsel şiddeti taciz, tecavüz, para karşılığı cinsel ilişkiye zorlama, istemediği zamanda ve istemediği şekilde cinsel ilişkiye zorlama, pornografik görüntüler izlemeye zorlama vb. şekillerde yaşamışlardı. Cinsel şiddet uygulayanlar sırasıyla kadınların eşleri, okul/iş vb. sosyal çevrelerinde karşılaştıkları tanıdıkları ve arkadaşları, yabancılar, kendi ailesi ve akrabası, babası, eski eşi ya da partneri, sevgilisi, eşinin akrabası ve komşusu gibi kişilerdi.

Cinsel şiddete ilişkin vurgulanması gereken en önemli nokta kadınların bu şiddet türünü bir başkasına anlatmakta yaşadıkları güçlüktü. Şiddet türlerini birbirine göre önemli ya da önemsiz şeklinde kıyaslamanın ya da hiyerarşik biçimde sıralamanın mümkün olmadığı bu noktada toplumsal öğrenmeler ve cinselliğe yüklenen anlamlar nedeniyle kadınların cinsel şiddeti anlatmak konusunda çekinceler yaşadığını gördük. Pek çok kadının, maruz kaldığı psikolojik ve fiziksel şiddeti açıklıkla dile getirebiliyorken, özellikle evlilik içerisinde cinsel ilişkiye zorlandıklarını anlatmakta daha temkinli olduklarını, bu konuyu ayıp, utanılacak bir mesele ya da kadınlık görevi olarak gördüklerini beyan ettiklerini ve bu durumu şiddet olarak anlamlandırmakta zorluk yaşadıklarını gözlemledik. Diğer yandan bekar kadınlar partnerlerinin ya da eski partnerlerinin uyguladığı cinsel şiddeti aktarırken çoğunlukla suçlanacaklarından endişe duyduklarını, ayıplanacaklarını düşündüklerini, yaşadıkları yüzünden utanç duyduklarını belirtti. Özellikle cinsel şiddet sonrası yapılan başvurularda iletişimin daha sağlıklı devam edebilmesi ve güven ilişkisi kurabilmek adına, sosyal destek sürecindeki görüşmelerimizde utanç ve suçluluk duymaksızın kadınların deneyimlerini anlatabilecekleri güvenli alanlar yaratmayı ve yaşadıklarına dair duygulara odaklanmayı önceliklendirdik.

Merkezimize başvuranların %9'u (29 kadın) sevgili, eski sevgili, baba, arkadaşının sevgilisi gibi sosyal çevrelerinden tanıdıkları er-

keklerin uyguladığı **dijital şiddete** maruz kalmıştı. Dijital şiddet, izinsiz şekilde uygulama indirerek telefonunu takip etme; ısrarla mesaj atma ve arama; cinsel içerikli fotoğraflar gönderme; fotoğraf, video, ses kaydı göndermeye zorlama; sosyal medya hesaplarının şifresini isteme; sosyal medya hesaplarını ve e-mail hesabını kontrol etme; kadının adına sahte hesap açarak fotoğraf paylaşma vb. şekillerde uygulanmıştı.

Danışanların %8'ine ise (27 kadın) eşleri, eski sevgilileri, yabancılar ya da yaşadıkları mahallelerde yaşayan, gittikleri kafelerde çalışan erkekler tarafından **ısrarlı takip** uygulanmıştı. Bizi korkutmak ve kendimizi çaresiz hissettirerek güvenliğimizden endişe etmemize neden olan ısrarlı takibin genellikle karşılaşılan biçimleri gözetleme; istemediğimiz halde sürekli arama, mesajlar veya e-mailler gönderme; iş yerimizde veya yaşadığımız yerde bekleyerek haklı bir sebep yokken karşımıza çıkma; isteğimiz dışında hediyeler gönderme; iletişim bilgilerimizi internette veya sosyal medyada yayma; hakkımızda asılsız dedikodular yayma şeklinde sıralanabilir. İnternet, sosyal medya kullanımı ve dijital araçların kullanımının giderek arttığı bu dönemde ısrarlı takip de daha yaygın şekilde diğer şiddet türleriyle birlikte görülür hale geldi. Örneğin, ısrarlı takibe ve dijital şiddete maruz kalan bir danışanımız, boşandığı eşinin sürekli olarak kendisinin iş yerine geldiğini, iş yerindeki insanlara kendisi hakkında çeşitli ithamlarda bulunduğunu, kendisi telefon numarasını değiştirdiği için eski eşinin sürekli olarak akrabalarına mesaj attığını ve aradığını, özellikle Instagram uygulaması üzerinden farklı hesaplardan sürekli olarak arkadaşlık isteği ya da hakaret içeren mesajlar gönderdiğini aktardı. Danışanımızla özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 sayılı Kanun) kapsamında alınabilecek koruyucu ve önleyici tedbirler başta olmak üzere yasal haklara ve neler yapabileceğine dair bilgileri paylaştık. Dijital şiddete ve ısrarlı takibe maruz kalan kadınlar bu durumu genellikle erkeklerin "musallat olması" gibi ifadelerle aktarırken, bu şiddet türünün aile ve arkadaşlık ilişkilerini bozup günlük yaşamlarını ve iş hayatlarını sekteye uğrattığını dile getiriyor. Pek çok kadın "görüntülerini ve videolarını yayarım, mesajların elimde, herkes bunları görüp seni ayıp-

lar" vb. söylemlerle tehdit edildiğini, yani çoğu zaman dijital şiddet, ısrarlı takip ve psikolojik şiddetin iç içe geçtiğini iletti. Bu örnekte de olduğu gibi, ısrarlı takibe maruz kalan kadınların çoğunlukla başka şiddet türlerine de aynı anda maruz kaldıklarını ve oldukça kuşatıcı olan bu şiddet türüyle baş etmekte zorlandıklarını gördük. Israrlı takip, 6284 sayılı Kanunda bir şiddet türü olarak yer alırken, Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanan bir suç olmadığından, ısrarlı takip suçunun önlenebilmesi ve uygulayanların cezalandırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması büyük önem taşıyor.

2019 yılında merkezimize başvuran 17 kadın (%5) ise **erken yaşta ve zorla evlendirme, mobbing** gibi diğer şiddet türlerine maruz kalmıştı.

ŞİDDET UYGULAYAN ERKEKLER

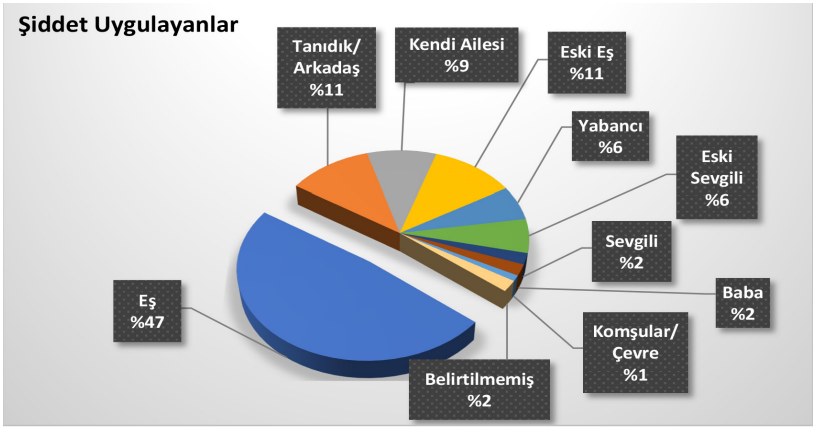

Danışanların %47'sine (152 kadın) şiddet uygulayanlar, kadınların eşleriyken, 35 kadın eski eşinin uyguladığı şiddetle mücadele ediyordu. Merkezimize başvuran 35 kadına şiddet uygulayanlar kadınların sosyal çevrelerinden tanıdıkları veya arkadaşları olan erkeklerdi. 28 kadına kendi aile bireyleri olan erkekler şiddet uygulamıştı. 18 kadına şiddet uygulayanlar kadınların tanımadıkları kişilerken, 26 kadın partnerinden ya da eski partnerinden şiddet görmüştü.

Şiddet uygulayanlar bankacı, öğretmen, okul müdürü, doktor, garson, kuaför, şoför, inşaat işçisi, temizlik işçisi, mühendis, devlet memuru, kâtip gibi çeşitli meslek gruplarından erkeklerdi. Diğer yandan 2019 yılında merkezimize yapılan başvurularda şiddet uygulayan erkeklerin ağırlıklı olarak asker, uzman çavuş, polis memuru, emekli yarbay gibi kolluk kuvveti çalışanları olduğunu gözlemledik.

Kadınların pek çoğu şiddetin aslında beraberliğin ilk günlerinden itibaren başladığını, ancak kendilerinin bu durumu zaman içerisinde şiddetin dozu arttıkça adlandırabildiklerini aktardı. Evli kadınların pek çoğu boşanmak istediklerinde; bekar kadınlar ise partnerlerinden ayrılmak istediklerinde psikolojik şiddetin fiziksel şiddete dönüştüğünü ve boyutunun giderek arttığını ifade etti. Diğer yandan kadınlar, son dönemde medyada sıklıkla yer alan erkek şiddeti hikayelerinin de etkisiyle "televizyondakiler gibi sonumun ölüm olmasından korkuyorum" ya da "giderek artan bu şey illa ölümümle mi sonlanacak?" diyerek ölüm tehlikesiyle de karşı karşıya olduklarını ifade etti.

DANIŞANLARIN ÖNCEKİ BAŞVURULARI

2019 yılında kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %75'inin (240 kadın) bize ulaşmadan önce başka kurum/kuruluşlara çeşitli başvuruları olmuştu. Danışanların %6'sı (20 kadın) ise maruz kaldığı şiddeti en yakınları dahil, hiç kimseyle paylaşmamıştı. Daha önce kurum/kuruluşlara başvuru yapanların dağılımı şöyleydi:

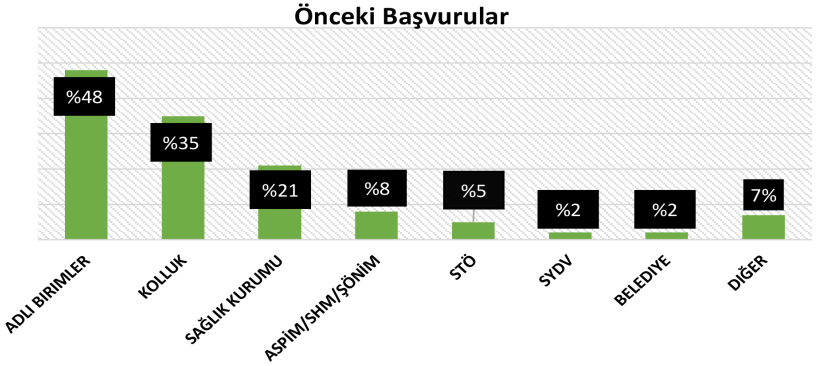

153 kadın (%48) dava açmak, 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı aldırmak ve/veya yasal süreçlere dair bilgi almak için savcılık, mahkeme, baro, adli yardım bürosu, Ankara Barosu Gelincik Merkezi gibi kurumlara veya kendi buldukları veya yönlendirildikleri avukatlara başvurmuştu.

Görüştüğümüz pek çok kadın daha önceki başvurularında yasal haklarına dair yeterince bilgilendirilmediğini; başvurularından sonuç alamayacağına dair endişe ettiğini; başvuru işlemlerinin uzun ve yıpratıcı olduğunu düşündüğü için yasal süreç başlatmaktan vazgeçtiğini aktardı. Bunlarla bağlantılı olarak hem şiddetten daha çabuk uzaklaşabilmek hem de yasal süreçten hızlı sonuç alabilmek için kadınların sıklıkla çekişmeli boşanma yerine anlaşmalı boşanmayı tercih ettiğini gördük. 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbir için başvuruları olan birçok danışanımıza, ilk seferde 6 aya kadar alma hakları olmasına rağmen, geçtiğimiz yılda da olduğu gibi, çoğunlukla yalnızca 1-2 ay süreli tedbir kararları verildiğini gördük. Örneğin daha önce kolluk kuvvetlerine defalarca yaptığı başvurularda yalnızca kısa süreli tedbir kararları alabilen bir danışanımızın 6 ay süreli uzaklaştırma kararı alabilmesi ancak kulak zarının patlayarak %30 oranında işitme kaybı yaşamasına neden olan ağır fiziksel şiddet sonrasında olabilmişti.

20 yıllık evliliğinin büyük bir çoğunluğunda psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalan üç çocuklu bir danışanımız, artık çocuklara da fiziksel şiddet uygulamaya başlayan eşinin son yıllarda dini bahane ederek kendisini istemediği halde cinselliğe zorladığını ve reddettiğinde ise “Kadınlık görevin bu yapacaksın. Hem de benim istediğim gibi yapacaksın, kitapta yazana hangi cesaretle karşı çıkıyorsun” dediğini aktardı. Daha önce maruz kaldığı darp nedeniyle karakola gittiğinde “3 çocuğunuz var, herkes böyle sorunlar yaşıyor, düzeltirsiniz” denilerek şikâyeti dahi alınmadan eve geri gönderilmişti.

6284 sayılı Kanun kapsamındaki haklarına dair bilgi paylaştığımızda ise hem şiddetin yarattığı etkiler hem de daha önce reddedilen başvurusu nedeniyle bir sığınağa gitmek dışında hiçbir şey yapmak istemediğini “onlarla uğraşacak kadar güçlü değilim” diyerek aktardı. Bu örnekteki

gibi pek çok kadın, yaşadığı şiddetle ilgili kurumlara yaptığı başvurularda buna benzer olumsuzluklarla karşılaşabiliyor. Bu olumsuz deneyimler, kadınların bizlerin yaptığı alternatif yönlendirmelere de endişe ile yaklaşmasına neden olabiliyor ve harekete geçmelerini zorlaştırabiliyor.

21 yıldır evli olan ve son 13 yıldır eşinin alkol ve işsizlik sorunları olduğunu aktaran bir başka danışanımız ise artık çocuklarının da evde şahit oldukları şiddetten zarar gördüğünü ve bu nedenle ayrılmaya cesaret edebildiğini aktardı. Sistematik olarak ekonomik, psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalan ve boşanmaya karar veren danışanımız, bu süreçte eşinin de boşanmayı kabul ettiğini, anlaşmalı boşanma için protokol hazırladıklarını, ancak kendisinin iştirak nafakası ve tazminat istemesi üzerine eşinin "ben çocuklarımı aç bırakmam" diyerek bunlara ilişkin maddeleri protokole eklememekte çok ısrarcı davrandığını, hatta son görüşmelerinde kâğıdı zorla elinden aldığını aktardı. Danışma merkezimizde hukuki destek sağladığımız danışanımıza mahkeme kararında haklarının yazmasının ilerleyen süreçlerde başkaca resmi taleplerde bulunabilmesi için dayanak olacağını açıklayarak talep ve isteklerinin anlaşmalı boşanma protokolünde de görünür olmasının önem taşıdığını aktardık.

Kadın danışma merkezimize ulaşan 113 kadın (%35) maruz kaldığı şiddetin ardından şikayetçi olmaya karar verdiğinde polise veya jandarmaya başvurmuştu. Danışanlar arasında kolluk kuvvetlerine yaptıkları başvurularda şikayetlerin dikkate alınmaması, ifadelerinin tam ve doğru şekilde alınmayarak tutanaklara eksik ya da farklı şekilde geçirilmesi, eksik ya da yanlış bilgi verme, 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararlarının hayata geçirilmemesi, aşağılama ve hakarete maruz kalma, buna bağlı olarak da caydırıcı bir yaklaşımla süreci uzatma ya da herhangi bir işlem yapmama gibi olumsuz uygulamalarla karşılaşanlar vardı. Örneğin iş yeri tarafından gerekçe gösterilmeksizin işten çıkarılan bir danışanımız raporlu olduğu dönemde zorla çalıştırıldığı ve işten çıkarılışına itiraz ettiği için işvereni tarafından fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmıştı. Bu süreçte işverenin kendisiyle ilgili tüm kişisel bilgilere sahip olmasından dolayı endişe duyan ve karakola başvuran danışanımıza yanlış bilgi verilerek şiddet uygulayan kişi için "ya eşin ya sevgilin olacak,

bir şey yapamayız biz" denilmiş ve şikâyeti alınmamıştı. Danışanımızla yaptığımız sosyal ve hukuki destek görüşmelerinde 6284 sayılı Kanun'da yer alan koruyucu ve önleyici tedbirlerin yalnızca eş veya partnere karşı değil, şiddet uygulayan herkese karşı talep edilebileceğine, maruz kaldığı mobbing sebebiyle de manevi tazminat davası açma hakkının olduğuna ve işçilik alacakları için arabuluculuk başvurusu yapabileceğine dair bilgi paylaştık.

Bir başka danışanımız ise kendisinin ve oğlunun maruz kaldığı darp nedeniyle karakola şikayetçi olmaya gittiğinde "şikayetçi olursan, koruma istersen çocukların senden alınır" denilerek (yanlış) bilgilendirme yapıldığını, çocuklarından ayrılmaktan endişe duyduğu için herhangi bir talepte bulunmadan karakoldan ayrıldığını aktardı. Sosyal ve hukuki destek sağladığımız danışanımız önce çocuklarıyla birlikte bir sığınağa yerleşti, ardından Baronun adli yardım uygulamasından yararlanarak boşanma davası açtı. Süreç içinde bir aylık sürelerle alabildiği koruma kararlarını yeniletti. Başlangıçta reddedilen gizlilik talebinin ilerleyen süreçte savcı tarafından verilmesinin ardından çocuklarıyla başka bir şehre yerleşen danışanımızla irtibatımız devam ediyor.

Danışanların %8'i (26 kadın) bize ulaşmadan önce Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, Sosyal Hizmet Merkezleri, Alo 183 gibi kurum ve kuruluşlara başvurmuştu. Sosyal hizmet mekanizmalarına başvuran danışanların aktarımlarına göre karşılaştıkları sorunlar eksik ve yanlış bilgilendirme ve daha genelde bütüncül ve güçlendirici bir sosyal çalışma perspektifinin olmayışıydı. Bu durumun, şiddetten uzaklaşmak için bir sığınağa giden bazı danışanların kısa süre içerisinde sığınaktan ayrılarak şiddete maruz kaldıkları ortama geri dönmeleriyle sonuçlandığı örneklerle karşılaştık. Oysa sığınaklar kadınların şiddetten uzaklaştıkları, feminist bakış açısıyla hizmet veren ve kadınların güçlenmesini odağına alan çalışmalar yapılması gereken mekanlar olmalıdır. Danışanların anlatıları Türkiye'de sayısal olarak yetersiz olan sığınakların niteliksel olarak da sorunlarının devam ettiğini gösteriyor.

Merkezimize başvuran 66 kadın (%21) maruz kaldığı şiddet sonrasında tedavi olmak ve darp raporu almak için sağlık kuruluşlarına

başvurmuştu. Danışanların %5'i (16 kadın) Ankara'da veya yaşadıkları illerde bulunan kadın örgütlerine ve/veya mülteci hakları alanında çalışan STK'lara başvurmuştu. 8 kadın ise daha önce Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvurmuştu. 22 kadın ise Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü vb. yerlere başvurmuştu.

KADIN DANIŞMA MERKEZİ DESTEĞİ

Kadın danışma merkezimize destek almak için ulaşan herkesle ilk görüşmeleri sosyal çalışmacılar ve gönüllüler gerçekleştiriyor. 2019 yılında maruz bırakıldığı şiddet nedeniyle destek almak için başvuran 321 kadının %76'sına (244 kadın) sosyal çalışmacılar ve gönüllüler tarafından sosyal destek sağlandı. Şiddetten uzaklaşmanın yollarını birlikte konuşmak, içinde bulunulan durumu anlamlandırmak, geçmişte yaşadıkları şiddeti ve bu konudaki zorlukları paylaşmak, önyargılara maruz kalmadan yalnızca yaşadıklarını bir başkasına anlatabilmeye olanak sağlamak sosyal destek görüşmelerinin temel amacı olarak sıralanabilir. Bu amaçlar doğrultusunda kadınların mücadele ettikleri şiddete dair anlatılarını beyanlarını esas alarak dinledik, risk ve ihtiyaç analizi yaptık, şiddetle mücadele mekanizmaları ve yasal haklarına dair bilgi paylaştık, seçenekleri birlikte değerlendirerek durumla ilgili çeşitli yönlendirmeler yaptık. Bazı danışanlarla tek veya birkaç görüşme yeterli olurken, bazı danışanlarla ihtiyaçları ve içinde bulundukları şartlar nedeniyle uzun zamana yayılan görüşmeler gerçekleştirdik.

Şiddeti sonlandırmak için başvurulan mekanizmaların temelinde hukuki yollar bulunduğundan danışanların sıklıkla talepleri sahip oldukları haklara dair bilgi edinmek ve hukuki yolları öğrenmek yönündeydi. 2019 yılında merkezimize başvuran 138 kadına Vakıf gönüllüsü avukatlar tarafından hukuki destek sağlandı. Avukatlar danışanlarla görüşmelerini telefonda veya yüz yüze gerçekleştirdiler. Bu görüşmelerde kadınların şiddet karşısındaki yasal haklarına, hukuki süreçlere ve başvuru prosedürlerine dair bilgileri paylaştılar. Merkezimizde sağlanan hukuki desteğin kapsamında olmamasına rağmen önceki yıllardan devam eden veya 2019'da ilk kez başvuran danışanların açtığı bazı davalar Vakıf gönüllüsü avukatlar tarafından takip edildi. Vakıf adına yapılan müdahillik talepleri mahkemeler tarafından reddedildi; ancak gönüllü avukatlar yine de bu davaları izlemeyi sürdürdü.

2019 yılı boyunca başvuran kadınların 6'sına Vakfımızın gönüllü psikologları tarafından uzun süreli psikolojik destek sağlandı. Bu sırada kadın danışma merkezimize 2019 yılı öncesinde başvurmuş ve psikolojik destek süreci henüz sonlanmamış olan 9 kadınla da gönüllü psikologların düzenli görüşmeleri devam etti. Merkezimizde sağladığımız psikolojik destek, şiddete maruz kalan kadınlarda şiddetin yarattığı travmanın etkilerini azaltmak ve kadınların kendi yaşamları ile ilgili karar vermelerini sağlamak için veriliyor. 50 dakika süren görüşmeler genellikle altı ay ile bir yıl arasında devam ediyor, ilk altı-dokuz aylık sürede haftada bir gün yapılıp daha sonra ihtiyaca göre azalarak sonlanıyor.

Son yıllardaki göç hareketliliğinin bir sonucu olarak kadın danışma merkezimize yapılan başvurular arasında göçmen ve mülteci kadınların da gittikçe artarak yer almaları üzerine 2019 yılı temmuz ayı itibariyle haftanın bir günü tercüman desteğiyle mülteci kadınlara destek sağlamaya başladık. Bu kapsamda, yıl sonuna kadar 19 mülteci kadınla yüz yüze ve telefonla toplam 105 görüşme gerçekleştirerek sosyal ve hukuki destek sağladık. Görüşme yaptığımız mülteci kadınlar kendi ülkelerinde savaş ve yerinden edilmeyle başlayan ve Türkiye'ye göçle devam eden süreçte aynı anda birden fazla şiddet türüne uğramışlardı. Özellikle Türkiye'ye geldikten sonra ayrımcılık

ve sosyoekonomik kaynakların yetersizliği nedeniyle barınma başta olmak üzere temel ihtiyaçlarını karşılama ve ilgili kaynaklara erişim konularında güçlük çektiklerini aktardılar. Mülteci kadınlar temel ihtiyaçlarına erişmekte yaşadıkları bu zorlukları hem maruz kaldıkları erkek şiddetinin hem de dil engelinin büyük ölçüde etkilediğini paylaştılar. Yapılan görüşmelerin ardından Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, adliye, kaymakamlık, karakol ve hastane gibi çeşitli kurum başvurularında doğrudan mülteci kadınlarla birlikte hareket ederek tercüman desteği ve sosyal destek sağladık. Maruz kaldıkları erkek şiddetine ilişkin olarak Vakıf gönüllüsü avukatlar hem danışmanlık hizmeti vererek hem de danışanın kendi avukatı olmasına rağmen yasal süreci ve duruşma tarihlerini takip ederek destek sağladılar. Dil engeli nedeniyle şiddet karşısındaki haklarını talep etmek konusunda zorluk yaşayan mülteci kadınlara 6284 sayılı Kanundan yararlanabilmeleri için dilekçe yazımı konusunda ve Adli Yardım bürosundan avukat talebinde bulunmaları ve kolluk kuvvetlerine şikâyette bulunmaları için destek sağladık.

YÖNLENDİRME YAPILAN KURUM/KURULUŞLAR

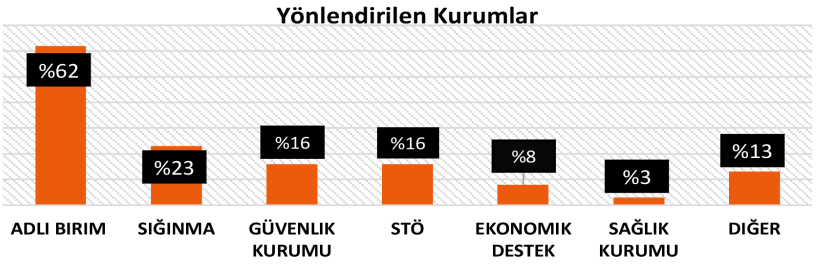

2019 yılında merkezimize başvuran kadınları bizim sağlayabildiğimiz desteklerin dışında kalan talepleri için ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirdik. Danışanların %62'sini (199 kadın) yasal işlem başlat-

maları, suçu şikâyet etmeleri, ceza davası açmaları ya da koruyucu önleyici tedbir kararlarına başvurabilmeleri için savcılık, baro, mahkeme gibi adli birimlere; ücretsiz avukat talepleri için ise adli yardım bürolarına ve Ankara Barosu Gelincik Merkezine yönlendirdik.

Türkiye Barolar Birliği Adli Yardım Yönetmeliği kapsamında sağlanan adli yardım hizmetleri yasal süreç başlatmak isteyen veya buna mecbur kalan pek çok danışanın yönlendirmemiz üzerine en sık başvuru yaptığı hizmetlerden. Kadınların mevcut gelir durumuna göre sağlanan bu hizmette avukatlık ücreti ve yargılama giderleri adli yardım tarafından karşılanıyor. Bu uygulama maddi durumu ücretli bir avukat tutmaya yetmeyen danışanlar için oldukça iyi bir alternatifken gelir tespitinin nasıl yapılacağına ilişkin bir standardın olmayışı, başvuru sırasında pek çok belge gerekmesi, kadınların bu belgeler için farklı kurumlara başvurmak durumunda kalması bu hizmetten yararlanmalarını zorlaştırıyor, hatta kadınların başvuru yapmaktan vazgeçmesine neden oluyor. Diğer yandan adli yardım kapsamında atanan avukatlarla iletişim kurmakta zorluk yaşamak, avukatlar tarafından dava açılmasının geciktirilmesi ya da uzlaştırmaya gitmek konusunda ısrar ve baskıyla karşılaşmak, dava süreçlerinin düzenli takip edilmemesi, toplumsal cinsiyete dair farkındalıktan uzak ve yargılayıcı tutumla karşı karşıya kalmak, adli yardım hizmetinden yararlanan kadınların aktardıkları sorunlar arasında.

Pek çok örnekte ise adlarına kayıtlı görünen ancak üzerinde neredeyse hiçbir söz haklarının olmadığı ev, iş yeri, araba, para vb. nedeniyle kadınların adli yardım başvurularının reddedildiği görülüyor. Örneğin, kocasının vergi ve kredi ödemeleri konusunda kolaylık sağlaması vaadiyle şirketi kendi üzerine yaptığı danışanımız süreç içerisinde kocası tarafından ekonomik şiddete maruz kalarak temel ihtiyaçlarını gideremeyecek durumda olduğunu; aslında hiçbir gelirinin olmadığını ancak üzerine mal varlığı görünmesi nedeniyle adli yardımdan yararlanamadığını aktardı. Bu örnek benzer durumlar için adli yardım başvurularında yalnızca gerekli evrakların değil kadınların beyanlarının da esas alınması gerektiğini ortaya koyuyor.

Danışanların %23'ünü kalacak güvenli bir yer ihtiyacı nedeniyle sığınak başvurusu yapabilmeleri için ŞÖNİM, polis/jandarma karakolu, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, belediyelerin kadın danışma merkezleri gibi yerlere yönlendirdik. 52 kadını kendilerine uygulanan şiddet nedeniyle şikayetçi olmaları, 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirlere dair başvuru yapmaları için polis ve jandarmaya yönlendirdik. 50 kadını bulundukları illerdeki kadın örgütlerine ve/veya mülteci hakları alanında çalışan STK'lara yönlendirdik. 26 kadını maddi destek talepleri nedeniyle kaymakamlıklar ve valilik bünyesindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları; Belediyeler; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri; Sosyal Hizmet Merkezleri gibi kurumlara yönlendirdik.

Danışanların %13'ünü ihtiyaç duydukları hizmetleri alabilmeleri için belediye kadın danışma merkezi, meslek odası, CİMER, Alo 183, rehabilitasyon merkezi, psikiyatrist, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, aile konutu şerhi başvurusu için tapu müdürlükleri, okul rehberlik servisleri, üniversitelerin psikolojik destek merkezleri gibi kuruluşlara yönlendirdik. 11 kadını ise (%3) maruz kaldıkları şiddet sonrasında yaşadıkları fiziksel etkilere ilişkin darp raporu, psikolojik etkilere ilişkinse adli tıp raporu alabilmeleri için sağlık kurumlarına yönlendirdik.

Yıllardır sürdürdüğümüz kadın danışma merkezi deneyimiyle, kadınların maruz kaldıkları şiddetten uzaklaşabilmelerinin önündeki temel nedenlerden birinin bütüncül ve eş zamanlı şekilde yararlanabilecekleri desteklere ve mekanizmalara erişimde güçlük yaşamaları olduğunu gördük. Aynı anda birden fazla desteğe ihtiyaç duyulan şiddet sonrası süreçte, Türkiye'de var olan mekanizmaların yaşadıklarını anlatabilmeyi zorlaştıran, yargılayan, tekrar etmeyi zorunlu hale getiren ve yaşanan olumsuz etkilerin tetiklenmesine neden olan bir yapıda oluşu kadınları ihtiyaç duydukları güçlenme odağındaki sosyal destek sürecinden uzakta tutuyor. Şiddetten kaynaklanan psikolojik, ruhsal ve bedensel etkilere de bağlı olarak şiddetle mücadeleye ilişkin mekanizmalara erişmekte zorluk yaşayan kadınlar, başvuru yaptıkları kurumlarda da cinsiyetçi politikalarla karşılaşarak şiddetsiz bir yaşam kurma konusunda etkin bir süreç yürütemiyor. Danışma mer-

kezimize yapılan başvurular yaşanan baskı ve zorlamalara rağmen kadınların haklarını öğrenmek, kendi kararlarını verebilir hale gelmek, şiddetten uzaklaşmak ve bağımsızlaşmak için destek görmek istediklerini ortaya koyuyor. Şiddet sonrasında kadınlara sağlanan her türlü desteğin yaşanan duruma özgün düzenlenmesi ve başvuru mekanizmalarının birbiriyle paralel şekilde ve kadını gözeten bütüncül bir bakış açısıyla kurgulanması; kadınların başvuru sürecinde zorluklarla karşılaşmasını en aza indirerek ve güçlenerek ilerlemeye olanak sağlıyor. Kadın Dayanışma Vakfı olarak, şiddetsiz, eşit ve özgür bir dünya için kadın dayanışmasının gücüne inanıyoruz

www.kadindayanismavakfi.org.tr

kadindayanismavakfi

kadin_dv

kadindayanismavakfi

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

Mithatpaşa Cad. No:61/12 06420 Kızılay /Ankara

Tel : (0312) 430 40 05 – 432 07 82

E-posta : bilgi@kadindayanismavakfi.org.tr